

Nejde o politiku, jde o smíření

Rozhovor s Pavlem Neústupným z Berlína

„Mám už léta zvláštní břímě, pokud jde o vztah Čechů a Sudetských Němců“, říká Pavel Neústupný, Čech, žijící v Německu, který se ovšem do Čech stále vrací. **„Nejde mně o politiku, jde o smíření“**, opakuje poselství, s nímž objíždí pohraničí a snaží se stavět mosty a budovat přátelství, psát, připomínat, modlit se. **„Politika bude sama následovat, když se my Češi vyrovnáme se svými dějinami“**.

Když se mluví o česko – německých vztazích a zmíní se odsun Němců z Československa, Češi hned vykřiknou: Vždyť oni nám provedli věci daleko strašnější!

Dobrá, když chceme srovnávat viny, pak tedy především mluvíme o vinách, o vinách obou stran. Jenže o té české se nikdy pořádně nemluvilo! Češi své jednání jako svou vinu nenahlížíjí, ba ani o té části své minulosti pořádně nevědí – v tom je ten problém. Když se mluví o vině, mluví se jen o té německé, která je jistě očividná a všichni na celém světě vědí, že to bylo Německo, které rozpoutalo nejstrašnější válku v dějinách. To je tedy první věc. Pak, ta jejich vina se zdá tak obrovská, že ta naše ve srovnání s tím jako by byla téměř přehlédnutelná. Že jako by když odkrojíme z té jejich viny tu naši, pořád té jejich ještě kus zbývá. Ale tak to přece není!

Ano, já jsem jednostranný, hlásím se k tomu, jsem jednostranný, protože mně jde o nás, o Čechy, o naše svědomí, o naši minulost, o naši vinu. Německou vinou ať se zabývají Němci.

Čas to vyřeší, říkají mnozí, proč se v tom rýpat ...

Ano, mnozí to říkají, i mezi Sudetskými Němci. Čas vskutku dokáže mnohé zhojit, může třeba přinést zmoudření, poskytnout odstup, změnit perspektivu - ale v problému viny, nespravedlnosti, zla, čas nic nevyřeší. Vina zůstává vinou, hřích hříchem, přesto, že se o něm třeba nemluví. Kdyby to měl vyřešit čas, tak už je to dávno vyřešené, vždyť už je to více než půl století! Ale opak je pravdou, vždyť dnes s tím máme více problémů než před 15 lety! Stejně tak čas nic nevyřešil v problému genocidy Arménů, již se dopustili Turci a Kurdové na počátku 20. století.

A Evropská unie po nás nechce, abychom dekrety rušili, říká se taky. To je jedno, jestli to po nás chce nebo nechce, je to naše vlastní břemeno, s nímž se musíme sami vyrovnat.

Já to vidím jako šanci od Boha vyrovnat se sami se sebou. To je věc, se kterou se koneckonců musí počítat; po takových revolucích, myslím teď pád komunismu, se národ vždycky musí podívat na sebe sama nově, novými očima. Němci se taky museli po válce vypořádávat s tím, jací byli mnozí z nich zločinci. A mnozí se po desetiletí styděli za to, že jsou Němci.

O co Ti tedy hlavně jde?

Jde o to, aby věci byly pojmenovány správnými jmény. Co se stalo, stalo se. My nemůžeme od-odsunout naše Němce, navíc ta jejich první generace je již mrtvá nebo v pokročilém věku. Asi se nelze poctivě vyhnout otázce, co s odškodněním a případnými majetkovými nároky. Nejsem právník, tohle není moje parketa, ale žiji mezi Němci, mám řadu přátel i mezi těmi Sudetskými, a tak vím, že tohle pro ně není to nejpodstatnější, že tím nežijí. Nicméně přiznávám, že i otázku případného odškodnění, byť jen symbolického, je třeba si klást, ono to holt jde tak jaksi ruku v ruce s tou nápravou křivd, která se zvažuje poté, co člověk změní smýšlení.

Ale mne zajímá víc tohle, to všechno ostatní, to jsou jen důsledky toho, co je prvotní: Češi si musí uvědomit, že i oni sami byli podvedeni, že mají za sebou jakousi „historickou výluku“, když díky komunismu se nemohli tímto břemenem zabývat bezprostředně po válce, vždyť vztah k Němcům a strach z nich byl tak zneužíván komunisty. Máme za sebou čtyřicetileté vakuum, a teď se vracíme zpět – a naše minulost, zatajovaná a překrucovaná, na nás najednou odevšad kouká, a lidi lapají po dechu, a nejradši by se tím vůbec nezabývali. Jistě,

je to nepříjemné, bolestné, vím. Já sám, když jsem se v 80. letech dovídal, jak to bylo, když jsem četl vzpomínky mnoha těch odsunutých Němců, tak jsem se téměř vnitřně zhroutil, bylo to pro mě nesmírné rozčarování, zklamání, cítil jsem se podvedený, byl jsem v hrozném zmatku. Před očima všechny ty od dětství nasávané národní obrazy o naší holubičí povaze a o tom, jak my nikdy za nic nemohli – a teď najednou tak strašná mstivost, krutost, nenávisť, navíc, a to je možná nejhorší, přímo podněcovaná mnoha českými národními vůdci a politiky!

Moje motivace je hluboce česká, věřím, že český národ má své povolání. Češi jsou pionýrský národ, máme být ve svých dějinách na co hrdí a sám jsem vždy znovu nadšen mnohými částmi českých dějin. Nemusíme se za své dějiny stydět, nemusíme se stydět být Čechy, jsme národem Husa a Českých bratří - ale to všechno se rozmělnuje tím, že nedovedeme vyřešit aktuální problematiku vztahů s Němci.

Potřebujeme už jednou klidně vydechnout a uvědomit si, co jsme a co nejsme, jaké je naše sebevědomí, v čem spočívá naše češství. Potřebujeme se nechat omilostnit, přijmout milost od Pána Boha, milost i pro svou minulost. To už je možná trošku moc duchovní, co teď říkám, ale je to můj názor.

V dobách národního obrození v 19. století, když se formoval novodobý český národ, jsme si – možná opravdu v reakci na německý tlak - začali namlouvat některé věci o nás samých, které nás uvedly do nepravdy. A to se s námi táhne! Vznik první republiky – prosím, proč ne, ale ony tady tehdy žily 3 miliony Němců, bylo jich víc než Slováků, ale my jsme svůj stát viděli jako stát československého národa, který, prosím pěkně, ani neexistoval! Nenamlouvali jsme si tenkrát náhodou něco? A pořád si něco namlouváme, i o Benešově republice po pětáctýřicátém, jako bychom ještě pořád neměli odvahu se podívat opravdu na pravdu. Ano, mnohé se nám povedlo a jsme na to hrdí, ale mnohé jsme také zkazili a stydíme se za to! A způsob, jakým jsme naložili s českými Němci po válce, k tomu patří na prvním místě!

neustupny.berlin@t-online.de

* * *

Pavel Neústupný je Čech, narozený 1943 v Praze, kde žil až do roku 1968, kdy po ruské invazi utekl do Německa. „*Nebyl to lehký čas ze začátku, neuměl jsem totiž německy*“, vzpomíná. Po těžkých začátcích, kdy se rozpadá i Pavlovo manželství a on zůstává s malým synem několik let sám, poznává Irenu, Němku, uprchlici z východního Německa. Vezmou se a narodí se jim postupně pět dětí. V roce 1978 se oba obrátili ke Kristu a stali se křesťany. Zapojili se do života svobodného evangelikálního sboru v Berlíně, kde žili. Pavel v roce 1979 dokončil svá studia a pracoval jako Dipl.Ing. ve výzkumném ústavu na technicko – vědeckých projektech. Své duchovní povolání našel ve službě tehdejšímu Československu, věnoval se překládání, vydávání a tajné distribuci křesťanské literatury, cestoval a vyučoval.

V roce 2002 Pavel zakládá misijní organizaci **Go-East** (www.go-east-mission.de), která se věnuje práci zejména v Česku a v Estonsku. Za součást své služby považuje úsilí o smíření mezi Čechy a Němci, kteří po staletí spolu sdílejí středoevropský prostor a jejichž vztah byl tak hluboce zraněn válkou a vším, co následovalo.

* * *

S Pavlem Neústupným rozmlouval David Floryk v červenci 2003 v Praze

Vyšlo v časopise KONZERVATIVNÍ LISTÍ, dvouměsíčníku Konzervativního klubu v Ostravě, č. 19-20 (ročník 4.), léto 2003, str.7.